

Sjømannsskolens historie

Sjømannsskolenes oppgave var å utdanne navigatører til den norske handelsflåte.

TEKST: SVEIN OLAV LØBERG
FOTO: PRIVAT SAMLING

Sandefjord sjømannsskole har røtter tilbake til Hans Andersens private navigasjonsskole som ble etablert i 1878. Fra 1897 fikk man eksamensrett.

Av mange private styrmannsskoler i Sandefjord finner man etter 1900 kun Hans Andersens skole igjen. Det var den sjette største i landet, med 70-80 elever i året.

For hvalfangerne i Antarktis ble det fra 1911 holdt skole på sommeren. En skipperklasse ble opprettet.

Dette økte utgiftene til lærere og materiell, og i 1913 søkte Andersen om at hans skole måtte bli offentlig. Den skiftet navn til Sandefjord offentlige sjømannsskole og ble drevet av både Sandefjord og Sandar kommune. Skolen var delt i en styrmanns- og en skipsføreravdeling.

Ny lov

Ny navigasjonslov kom i 1907. Kravet om fartstid for styrmanns-kandidater ble utvidet fra seks til 30 måneder. Skippereksamen ble nå obligatorisk, og det ble tvungen prøve for dem som ønsket kystskippersertifikat. Det ble for langt 30 måneders fartstid, hvorav 12 måneder om bord på dampskip.

Kurstiden var to måneder for kystskippersertifikatet, som kunne løses ut ved fylte 21 år. 1. september ble skolestart for styrmennene, og undervisningsåret ble på ca. åtte måneder.

Utdanningen ble i 1924 revidert, og så vel styrmanns- som skipperavdelingen ble nå kursene utvidet til et normalt skoleår på 10 måneder.

I 1959 trådte et nytt navigasjonsreglement i kraft. Navigatøruddanningen skulle fra nå av være tredelt og omfatte styrmannskurs av 2. kl. styrmannskurs av 1. kl. og skipsførerkurs, begge kurs var på ett skoleår.

Sjømannsskolene sto i en særstilling når det gjelder forholdet mellom på-

ELEVER: Uteksaminert på Sandefjord off. sjømannsskole i 1950/51. Første rekke fra venstre: Hans J. Skontorp (adjunkt), Jac. Johannesen (rektor), Helge Helgesen (lektor), Reidar Hui (lektor). Andre rekke fra venstre: Erling Hansen, Anton Bakke, Einar Ask, Gunnar Mår Hansen, Reidar Jensen, Per Lunde. Tredje rekke fra venstre: Eilert Andersen, Anthony Kristoffersen, Trygve Leon Larsen, Walter Halvorsen, Leif Helland, Odd Vinje.

FOTO: FOTOGRAF JØRGENSEN

meldte og frammøtte elever.

Innmeldingene kom fra alle kanter av kloden, og det var med stor spenning man tok imot nye elever. Det kunne være opptil 50 prosent som ikke møtte. Ved førstestyrmanns- og skipsføreravdelingen var frammøteprosenten nær opp mot 100.

Skolens bygninger

Siden 1916 har skolen holdt til i Kirkegt 2. Til å begynne med var det tre klasserom og et lite lærerværelse, som samtidig var lagerplass.

Forslag til utvidelse nordover ble utarbeidet i desember 1951, og allerede 1952 var ombyggingen ferdig.

Imidlertid var det ikke lenge før plassbehovene igjen var akutte, og arkitektene Skottun og Tollnes fikk i oppdrag å tegne en utvidelse nordover i Kirkegata og høsten 1962 sto nybygget ferdig.

Skolens bestyrere/lærere

FØROGNÅ

Arve Austad KOLONIALFORRETNING

Forretningsfamilien

Arve Austad drev assortert forretning med alt i kolonial, fetevarer, kortevarer m.m. i Ranvik. Broren Rolf drev samme slags butikk i Moveien, 500 meter nedenfor Haukerødskrysset. Deres søster, Gudrun Austad, hadde garn- og strikkeforretning i Rådhusgt. 14 med inngang fra Jernbanealleen, der Skoringen er i dag, og der Dag Solstad bodde i etasjen over som gutt. Monrad Austad drev agentur i Bjerggt. 61, med en rekke kjente vareleverandører, blant annet Banan-Matthiessen, Neto (South State), Fellesmeieriet, Valhalla Sepefabrikk og Kiellands drops. Tegningen er lånt fra «Det norske næringsliv» av 1949. Da eksisterte alle fire Austadfirmaene.

Tekst: Sven Erik Lund Tegning: C. M. Antvort

TT «Jarmada»

Som det største skip i Anders Jahres flåte kom turbintankeren «Jarmada» i 1976. Som så mange andre av de store fartøyene, var heller ikke «Jarmada» lett å holde i drift.

Deler av girarrangementet til et kansellert fartøy fra samme verksted, var lenge lagret på odden ved Gonvika. «Jarmada» ble solgt i 1985 og ombygget til lagringsfartøy. Av de man kjenner, og som var på byggetilsyn i Japan da den ble bygget, var maskinsjef Freddy Johannessen og elektriker Vidar Ormestad fra Sandefjord. «Jarmada» ble hugget i 2008.

Tekst og foto: Ragnar Iversen (www.skipshistorie.net)

SANDEFJORD LOKALHISTORISKE SENTER

på Pukkestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen, mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når, og helst med en beskrivelse. Husk navn og adresse på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til sv-er-lu@online.no

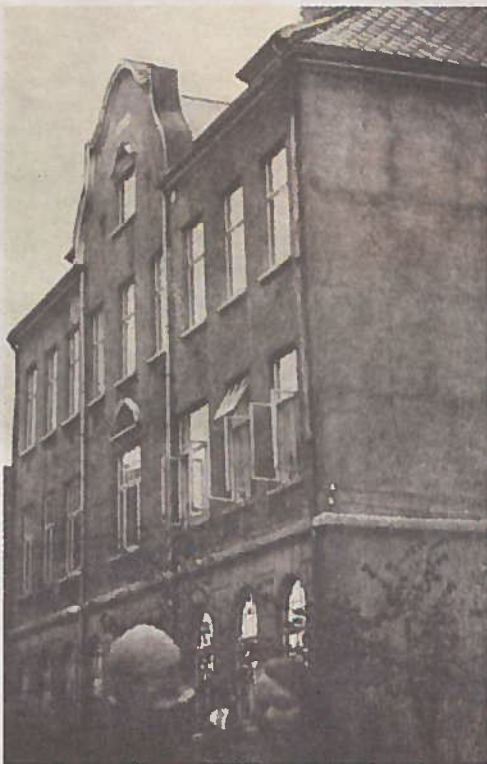
Sandefjord Lokalhistoriske senters redaksjonsgruppe:

Sideansvarlig: Harald Fevang,
Bildeansvarlig: Bjørn Marum Olsen.
Medarbeidere: Sven Erik Lund, Ragnar Iversen, Bjørn Hoelseth, Dag I. Børresen, Gro Midttun, Svein Olav Løberg og Roger Davidsen.
Kontaktperson:
Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154

KLASSEROM: Navigasjonsinstrumenter ble flittig brukt i undervisningen. Fra venstre: Gunnar M. Hansen, Anton Bakke, Helge Helgesen og Erling Hansen.

FOTO: FOTOGRAF JØRGENSEN

SKOLEN: Kirkegaten 2 slik den så ut i 1916.

Sjømannsskolen i Sandefjord hadde godt ry, og bestyrer Hans Andersen, som var grunnleggeren, var en dyktig lærer, og skolen gikk bra.

Ved overgang til offentlig skole overtok hans sønn, Elieser Andersen som bestyrer, også han godt utdannet og en meget dyktig lærer.

I 1918 overtok Emil Melle, som var bestyrer fram til 1945. Fra 1945 til 1947 var Haakon Briseid konstituert bestyrer, før Jac. Johannesen overtok i 1947. Han var bestyrer til 1964, da Helge Helgesen overtok, som fortsatte til skolen ble nedlagt og flyttet til Tønsberg i 1974.

Skolene i Bugården

I 1959 flyttet alle elevene på realskole og gymnas fra Badet på Hjertnes og Middelskolen i Jernbanealleen til ny skole i Bugården. Fra tidligere var Yrkesskolen også samlet rett ved.

Vårt bilde viser situasjonen utenfor skolene 19. desember 1963 etter skoleslutt kl. 14 denne dagen. Det var selvsagt folksomt nedover mot Bugårdsbrua. Om sommeren kunne det også være folksomt i samme strøket. Stadion rommet tusenvis av tilskuere, og fotballkampene i 50-åra med Ballklubben mot Larvik Turn i Hovedserien bak det høye gjerdet til høyre i bildet, var høydepunkter i vårt lokalmiljø.

I skolebygningene til venstre kunne også høydepunktene være mange og intense. Det ble besørget daglig både av lærere og elever. Gjennom årene var det ofte at dagens store

høydepunkt var minuttene etter kl. 14 som vi ser på bildet. Da var farten på fotgjengere, syklistene og de få mopedene, særskilt høy.

Vi tror mye av det nevnte ikke har forandret seg mye i dette strøket på 50 år, men antall elever er vesentlig større og skolene heter nå videregående. Parkeringsplassen ved Stadion rommer i dag en stor butikk og det er ikke lenger slitasje på en humpete gressmatte foran tribunene. Den er slett og plastgrønn hele året!

**Tekst: Harald Fevang.
Foto før: Poltliarkivet.
Foto nå: Bjørn Marum Olsen.**